

Nadsmyslové schopnosti Terezie z Ávily a Richarda Wagnera

Robert A. Powell

Terezie se připojila k duchovní tradici katolické církve a její pevné místo v historii náboženství zajišťují nejen její díla o mystickém životě, která patří k mistrovským dílům křesťanské mystiky, ale také její význam zakladatelky karmelitánské reformy v katolické církvi. Podobně Richard Wagner na jedné straně vycházel z Beethovenovy hudby a na druhé straně ze Shakespeareových dramát, a tím se připojil ke stávající kulturní tradici, která v tehdejší době dosáhla svého vrcholu v Beethovenově symfonické hudbě a v oblasti Shakespeareových dramát. Stejně ovšem Wagner obdivoval a studoval *Goethova Fausta*, některými současníky považovaného za vůbec největší dramatické dílo. V oblasti oper byl Wagnerovým vzorem Carl Maria von Weber. Ve svých operních kompozicích Wagner sloučil dvě oblasti - hudbu a drama. Pozoruhodné bylo, že spojil dvě funkce, které předtím existovaly odděleně - psaní básní (dramatického materiálu pro své opery) a komponování operní hudby. *Podarilo se mu být současně velkým dramatikem a zcela výjimečným symfonickým skladatelem*, napsal Franz Liszt. Obě individuality reinkarnované v různých inkarnacích, Terezie i Richard Wagner, měly nadsmyslové schopnosti, které se ovšem projevovaly zcela rozdílně. (Jako praobraz nám zde bude sloužit život Merlina.)

Terezie vědomě následovala duchovní stezku, neboť po mnoho let pěstovala modlitbu a meditaci, až okolo 40. roku života dosáhla rostoucího vědomí Boží přítomnosti. Na začátku prožila zkušenost *modlitby ticha a modlitby sjednocení*, spojenou s vizemi a božskými zjeveními. Její vztah k nadsmyslovému světu se vyvinul tak výrazným způsobem, že mimo vizí a božských zjevení prožila setkání se zmrtvýchvstalým Kristem. A slyšela Kristova slova: *Chtěl bych, aby ses nyní nestýkala s lidmi, ale s anděly*. Zde si můžeme připomenout Merlinova slova: *Chci žít svůj život... pro nebeské světlo... slyším... zpěv andělů. Hledám mystérium nadsmyslového. Chtěl bych se sjednotit se silou slunečního Boha* (tj. se zmrtvýchvstalým Kristem).

U individuality Richarda Wagnera však není možné mluvit o nadsmyslových schopnostech stejným způsobem jako u Terezie. Ve skutečnosti měl Wagner jen malý zájem o náboženský život, a to až do svých 63 let, kdy komponoval *Parsifala*. Nicméně jeho umělecká zkušenost, jeho vnitřní muzikální a básnický sluch byly opravdovou nadsmyslovou zkušeností, i když on sám ji za takovou nepovažoval ani neuznával. Opět je to Merlinův život, který nám zde podává ruku k pochopení. Chce pěstovat umění, zvláště zpěv a hru na harfu... Řečeno Merlinovými vlastními slovy: *Chci svůj život obětovat harfě pro oslavu Boha..., pro básnickou korunu. Slyším v nitru harmonie...*

Wagnerova umělecká tvorba a faustovský rozštěpená duše

Duchu nalézajícímu se v dílech Richarda Wagnera se můžeme přiblížit také podle prof. George Balana, zakladatele hudební meditace a známých duchovních cest muzikofie, který po dlouhém a meditativním studiu všech Wagnerových oper dospěl k následujícímu poznání: *Wagnerův tvořivý vývoj od „Rienzi“ až k „Parsifalu“ se mi jeví jako příklad moderní duchovní cesty. Poselství, které přináší Wagner, je možné skutečně chápat nikoliv prostřednictvím*

jednoho nebo několika jeho děl, což je případ téměř všech dalších hudebních skladatelů. Toto poselství se vynoří jen při obsáhlém a celkovém pohledu na jednotlivé stupně jeho vývoje. Získat tento pohled není v žádném případě jednoduché. Jenom málo lidí miluje Wagnera a ještě méně je těch, kteří ho milují do té míry, že by se namáhali ponořit se do celého jeho díla. Kdo se ale k takovému úsilí odhodlá, bude odměněn neocenitelným poznáním - vzhledem do zkušenosti, kterou by měl postupně učinit každý moderní člověk, aby dospěl k osvícení. „Bludný Holandán“, „Tannhäuser“, „Tristan“, „Siegfried“, „Hans Sachs“, „Lohengrin“, „Parsifal“ - to je těch sedm stupňů procesu vývoje, které musí podstoupit faustovský rozštěpená duše, jako je ta naše.

Vývojová cesta, kterou Wagner podstoupil, nebyla však vědomou duchovní stezkou, jako tomu bylo u Terezie. Prožíval *životní drama*, a cesta tímto životním dramatem se zrcadlí v jeho operních skladbách.. Ve svých 28 letech, kdy začal skladbou *Bludný Holand'an*, Wagner napsal: *Nastoupil jsem dráhu revoluce proti současné umělecké veřejnosti.*⁴³ Zrození Wagnerova génia, který se potom vyvíjel v následujících operách a dosáhl svého vrcholu v *Parsifalu*, představuje vlastně kompozici *Bludného Holand'ana*. Tento vývoj nejenže zrcadlí jeho životní cestu, ale současně slouží jako praobraz pro cestu každého člověka od zavřeného poutníka ke králi Grálu. Nejjasněji se zrcadlení jeho životní cesty projevuje v opeře *Tristan a Isolda*, kterou Wagner komponoval v době své lásky k Mathildě Wesendonckové. Sám sebe viděl jako Tristana, Mathildu jako Isoldu a manžela Mathildy vnímal jako krále Marka.

Opozice mezi Měsícem a Jupiterem v hermetickém horoskopu narození Richarda Wagnera ukazuje na jedné straně pobízející vůli (čtyřlístý lotos vůle, odpovídající Měsíci) a na druhé straně touhu po osvícení (dvoulístý lotos, odpovídající vyššímu myšlení, Jupiteru). Právě to charakterizuje faustovský rozštěpenou duši moderního člověka. Richard Wagner, který se s touto konstelací narodil, nemohl jinak, než bez odpočinku následovat touhu své vůle (Bludný Holand'an, prokletím předurčen k tomu, aby bez odpočinku křižoval moře). Ve svých dvaceti osmi letech, kdy operu komponoval, napsal Wagner své matce:

Každý člověk, který chce dosáhnout pravou vnitřní a vnější samostatnost, má jít touto cestou tak dlouho, až se smíří s vrozeným cítěním práva a bezpráví, cestou, kterou mu ukazuje jeho nejzávažnější sklon a jistý vnitřní neodolatelný instinkt.

Svůj *jistý vnitřní neodolatelný instinkt* (náležející k čtyřlístému lotosu, odpovídajícímu Měsíci) následoval Wagner jako Bludný Holand'an a jeho životní drama se rozvíjelo pod znamením Měsíce v opozici k Jupiteru. Svým životem si však časem vybojoval jupiterskou moudrost (vyšší myšlení, stojící za dvoulístým lotosem), aby nakonec dosáhl osvícení (aspekt Grálu) jako Parsifal. Vždy ho však vedl Jupiter, neboť to byla touha po *vnitřní a vnější nezávislé tvořivé seberealizaci*, která ho podněcovala. Opozice mezi Jupiterem a Měsícem v hermetickém horoskopu narození Richarda Wagnera, která (jak bylo již doloženo) znamená spolupráci mezi dvoulístým a čtyřlístým lotosem, může být nejlépe vyjádřena jeho slovy: *Každý člověk, který chce dosáhnout pravou vnitřní a vnější samostatnost, má... jít cestou, kterou mu ukazuje jeho nejzávažnější sklon a jistý neodolatelný instinkt.*

Slovy *tak dlouho, až se s tímto vrozeným citěním práva a bezpráví smíří...*, Wagner současně vyjadřuje dilema moderního člověka s faustovským rozštěpenou duší, která je na jedné straně motivována touhou po poznání a osvícení, ale na druhé straně vnitřním neodolatelným instinktem zakusit život. V opozici mezi Jupiterem a Měsícem, která odpovídá spolupráci dvou- listého a čtyřlístého lotosu, totiž tkví nebezpečí, že touha po poznání, spojená s diktátem vůle, bude mít absolutní převahu. Vzniká hrozba, že člověk začne jednat bez ohledu na to, zda je „v právu nebo bezpráví“, což znamená, že se již nebude řídit svým svědomím.

Zde můžeme pozorovat zřetelný základní rozdíl mezi inkarnací Wagnera a Terezie. Až k určitému stupni stál osud Terezie také ve znamení Jupitera a Měsíce, neboť při jejím narození byl v hermetickém horoskopu mezi oběma planetami aspekt kvadrantu (90°). Aspekt kvadrantu s sebou přináší *dynamickou interakci*, což se vyjadřuje ve výměně mezi oběma póly. Vzájemné působení (interakce) mezi vyšším myšlením (dvoulístý lotos, Jupiter) a vůlí (čtyřlístý lotos, Měsíc) je v životě Terezie zviditelněno pozoruhodným způsobem. Ačkoli byla považována za zakladatelku kontemplativního řádu, prosazovala se také jako žena činu, jak dokazuje její biografie. Její činný život však vycházel právě z kontemplativního základu - skrze vnímané Boží slovo. Po dosažení duchovních zážitků uskutečňovala obvykle jen taková jednání, která vycházela z božského vedení. S nejvyšší obratností byla schopná přecházet od pólu vyššího myšlení neboli kontemplace (dvoulístý lotos, Jupiter) k pólu činu neboli vůle (čtyřlístý lotos, Měsíc).

Vztah ducha a vůle

Vztah mezi duchem a vůlí, který je tak příkladně vyjádřený v biografii Terezie, ale v životě Richarda Wagnera se projevuje v poněkud jiném světle, je jedním z nej obtížnějších problémů moderního člověka. V podstatě je to morální problém, s kterým bojoval také Friedrich Nietzsche. Stejně jako Wagner se také Nietzsche narodil v okamžiku, když Měsíc stál ve svém uzlu, což znamená otevřenost a citlivost vůle (Měsíc, čtyřlístý lotos) pro v proudění kosmických vlivů. (Měsíční uzly představují brány neboli otvory do kosmu.) Oba, Wagner i Nietzsche (až ke zlomu s Wagnerem), byli nadšeni Schopenhauerovou filosofií a jeho knihou *Svět jako vůle a představa (Die Welt als Wille und Vorstellung)*. Převládající myšlenkou v tomto filosofickém díle je vůle jako síla ovládající život a jen sotva nás překvapuje, že Wagner a Nietzsche byli uchváteni Schopenhauerovou filosofií vůle, která jim pomohla postihnout smysl toho, co cítili jako *vnitřní neodolatelný instinkt* vůle.

Přesáhlo by rámec této studie, kdybychom se chtěli podrobněji vyjádřit k Schopenhauerově filosofií. Snad stačí říci, že Nietzsche pokračoval ve zdokonalování své vlastní filosofie, v níž základní popud veškerého života spatřoval ve *vůli k moci*. Podle něho je cílem lidstva vytvořit *nadčlověka*, v němž vůle k moci bude triumfovat a sublimovat v kreativitu. Předtuchu Nietzscheho nadčlověka potvrdil Wagner ve svém pojetí charakteru Siegfrieda v *Prstenu Nibelungově*.

Siegfried je zcela amorální výtvor, rozený anarchista, ideální obraz Bakunina, předtucha Nietzscheho „nadčlověka“. Je ohromně silný, plný života a zpupnosti, nebezpečný a ničící vše, co nechce a plně nakloněný tomu, co chce, napsal George Bernard Shaw.

Cíl lidstva však nepředstavuje Siegfried ani Nietzscheho nadčlověk, jak ostatně ukázala zkušenost Třetí říše v 20. století.

Ve službě Kristova impulsu

V následujících Kristových slovech, která vrhají světlo také na morální problém vůle, o němž bylo výše hovořeno: *Přišel jsem ve jménu svého Otce a vy mne nepřijímáte. Kdyby přišel někdo jiný ve svém vlastním jméně, toho byste přijali* (Jan 5, 43), je naznačen klíč k pochopení Wagnerova a Nietzscheho osudu. Právě pod vlivem těchto slov můžeme vidět kontrast mezi inkarnacemi obou individualit v 19. století a v 16. století. Přestože Wagner i Nietzsche jako významné osobnosti 19. století přispěli ke kulturnímu životu lidstva, oba *přišli ve svém vlastním jménu*, ať vědomě či nevědomě, což posléze vedlo k „wagnerismu“ a „nietzscheismu“; obě osobnosti již během života i po něm obklopovaly mýty. Ani Terezie z Ávily, ani Petr z Alcantary však nepřišli „ve svém vlastním jménu“, nýbrž ve jménu jednoho Mistra, Ježíše Krista, a ve službě církvi. Oba světci podřídili svoji osobní vůli službě Bohu a uctívání Mistra a oba byli požehnáni nadsmyslovými zkušenostmi, které si přinesli ze spojení s Mistrem; Petr z Alcantary je věnoval reformě františkánů a Terezie reformě bosých karmelitánů. V inkarnaci v 16. století je oba spojila pozitivní karma následováním Kristova impulsu.

Tragika Nietzscheho inkarnace, nahlížená z karmického pozadí jeho dřívější inkarnace v osobě Petra z Alcantary, spočívá ve zlomu, kdy Nietzsche zavrhl Kristův impuls, kterému se oddal v dřívější inkarnaci, a ve svých pozdějších filosofických spisech (např. *Antikrist*) se naopak stal horlivým vyznavačem Antikrista. V tomto ohledu se obrátil proti vlastnímu Já a zradil své poslání vyjádřené v dřívější inkarnaci.

Zlom v životě Richarda Wagnera nebyl tak úplný. Wagner se ve svém *Parsifalu*, vrcholném mistrovském díle, opravdu vznešeným způsobem opět spojil s Kristovým impulzem. Nietzsche k Wagnerovu *Parsifalu* napsal: *Starý kouzelník měl opět ohromný úspěch..* Ve světle výzkumu karmy však můžeme vznést otázku: Nedostalo by Wagnerovo dílo nový a vyšší význam, kdyby komponoval z vědomí své dřívější inkarnace Terezie z Ávily? A v Nietzscheho případě se můžeme ptát: Kdyby měl znalost své dřívější inkarnace Petra z Alcantary, mohl by zabránit svému tragickému osudu? Nepřinesl by vztah těchto dvou velkých osobností nádherné plody, kdyby se setkaly s plnou znalostí svých dřívějších karmických vztahů v 16. století? Nevzniklo by ze společné práce něco opravdu velkolepého, kdyby ve vědomí svých pozitivních karmických vztahů sjednotili své impulzy ve službě Kristovu impulzu?

Je sotva myslitelné, že by tyto otázky mohly být vzneseny v souvislosti s evropskou kulturou 19. století, protože v té době neexistovalo žádné vědomí o reinkarnaci. Ale nyní v 21. století je situace zcela jiná. Nová éra lidstva skrze spojení s Kristovým impulzem má možnost získat konkrétní znalosti reinkarnace a karmy. Musí být přirozeně splněny určité předpoklady, z nichž nej důležitější je, že ke konkrétnímu poznání reinkarnace a karmy nelze dospět bez morálního vývoje. Cestu morálního vývoje ve spojení s Kristovým impulzem (jako východiskem ke splnění tohoto základního předpokladu výzkumu karmy) přinesl Rudolf Steiner, který ve 20. století nastoupil stezku křesťanského zasvěcení, a tím otevřel cestu ke karmickému výzkumu a k získání konkrétních znalostí o reinkarnaci a karmě.

Hermetická astrologie jako nová věda o hvězdách, věnující se výzkumu karmy a studiu karmických

vztahů, navazuje na astrologickou tradici, zvláště na astrologii antických hermetiků, která zpětně poukazuje na Herma Trismegista jako na zakladatele staré moudrosti o hvězdách. Současně ale hermetická astrologie nahlíží do budoucnosti, do doby, kdy si všeobecná veřejnost osvojí konkrétní znalost reinkarnace a karmy přijetím Kristova impulzu. Jako přípravu na tuto dobu a příspěvek k překonání problémů v lidských vztazích je zde uvedena hermeticko-astrologická studie o karmickém vztahu mezi Richardem Wagnerem a Friedrichem Nietzsche.